

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานในการเสริมสร้างคุณภาพของคน การศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือเป็นการศึกษาหลังการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับหนึ่ง ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนากำลังคนระดับสูงของประเทศ สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิต สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยที่การจัดการศึกษานั้นถือเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง เนื่องจากรัฐบาลต้องมีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการจัดการศึกษา ผู้เรียนต้องเสียค่าใช้จ่ายและเวลาในการศึกษา จากการศึกษาที่รัฐบาลมีนโยบายผลักดันให้มหาวิทยาลัยต่างๆ ออกนอกระบบจึงส่งผลให้มหาวิทยาลัยของรัฐบาลหลายแห่งกลายเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นอิสระ ความคล่องตัวและควมมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน เช่น ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่อาจเพิ่มสูงขึ้น การปรับลดงบประมาณแผ่นดินด้านการสนับสนุนทางการศึกษา เป็นต้น

การจัดสรรงบประมาณให้กับมหาวิทยาลัยในกำกับจะเป็นลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปโดยส่วนหนึ่งจะพิจารณาจากค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้นๆ (สุรชัย, 2545) ดังนั้นผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงานเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการจัดสรรงบประมาณที่เปลี่ยนแปลงไป โดยให้ความสำคัญในการบริหารค่าใช้จ่ายและค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตเพื่อให้เพียงพอกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา เป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับผลกระทบจากการปรับลดงบประมาณของรัฐบาล ทำให้การจัดสรรงบประมาณมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในปีงบประมาณ 2548 ได้รับงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนเงิน 53,818,800 บาท ซึ่งได้รับลดลงจากปีงบประมาณ 2547 เป็นจำนวน 4,554,400 บาท โดยมีอัตราลดลงคิดเป็นร้อยละ 7.80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 งบประมาณแผ่นดินที่ได้รับจัดสรรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา
ปีงบประมาณ 2545-2549

ปีงบประมาณ	งบประมาณแผ่นดินที่ได้รับจัดสรร (บาท)	เพิ่ม/ลด* (บาท)	เพิ่ม/ลด* (ร้อยละ)
2545	41,786,500	-	-
2546	58,399,700	16,613,200	39.76
2547	58,373,200	- 26,500	- 0.04
2548	53,818,800	- 4,554,400	- 7.80
2549	46,226,600	- 7,592,200	- 14.11

หมายเหตุ: *จำนวนและร้อยละของงบประมาณที่เพิ่ม/ลดจากการคำนวณ

ที่มา: รายงานประจำปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา (2545-2548)

นอกจากนี้วิทยาเขตศรีราชา ยังต้องใช้เงินรายได้สมทบกับรายจ่ายงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก เพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาเขตฯ ซึ่งการใช้จ่ายเงินรายได้ของวิทยาเขตศรีราชา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากรายจ่ายเงินรายได้เพิ่มขึ้นจาก 198,061,417.50 บาท ณ สิ้นปีงบประมาณ 2547 เป็น 253,196,206.35 บาท ณ สิ้นปีงบประมาณ 2548 โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 27.84 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายจ่ายเงินรายได้ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ปีงบประมาณ
2545-2548

ปีงบประมาณ	รายจ่ายจริง ณ สิ้นปีงบประมาณ (บาท)	เพิ่ม/ลด* (บาท)	เพิ่ม/ลด* (ร้อยละ)
2545	90,536,125.13	-	-
2546	144,855,589.84	54,319,464.70	60.00
2547	198,061,417.50	53,205,827.70	36.73
2548	253,196,206.35	55,134,788.80	27.84

หมายเหตุ: *จำนวนและร้อยละของงบประมาณที่เพิ่ม/ลด จากการคำนวณ

ที่มา: รายงานประจำปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา (2545-2548)

จากการที่รัฐบาลมีแนวโน้มในการปรับลดงบประมาณลง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ได้รับผลกระทบดังกล่าวข้างต้น และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลต่างๆ ของวิทยาเขตศรีราชา จึงสนใจที่จะศึกษาค่าใช้จ่ายและประสิทธิผลการผลิตบัณฑิต ตลอดจนสาเหตุที่บัณฑิตไม่สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด และความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการผลิตบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา เพื่อให้ทราบแนวทางในการวางแผนการจัดการศึกษาและบริหารด้านการเงินของวิทยาเขตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาหน่วยงานจัดการเรียนการสอนและสนับสนุนการเรียนการสอน สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา
2. เพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนิสิตจริงและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนิสิตเต็มเวลา สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลและความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการผลิตบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงรายรับ-รายจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินและเงินรายได้ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวในการจัดการศึกษา ประสิทธิภาพและความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการศึกษา ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตศรีราชา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. รายรับ-รายจ่ายจะใช้ค่าเฉลี่ยการเบิกจ่ายงบประมาณแผ่นดิน และเงินรายได้ระหว่างปีงบประมาณ 2545-2548
2. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนิสิตจริงและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนิสิตเต็มเวลาจะใช้ค่าเฉลี่ยระหว่างปีการศึกษา 2545-2548 โดยศึกษาเฉพาะนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชา และคณะทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
3. ประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิต จะใช้ข้อมูลเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2545-2548 ส่วนความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตจะพิจารณาเฉพาะปัจจัยภายในสถานศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ทรัพยากร และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอนเท่านั้น โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามนิสิตชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2548

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data)

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) นำมาใช้ในการศึกษาถึงสาเหตุที่นิสิตไม่สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด และความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิต โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

- 1.1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสาเหตุที่นิสิตไม่สำเร็จการศึกษากายในระยะเวลาที่กำหนด ได้แก่ นิสิตตั้งแต่ชั้นปีที่ 5 ขึ้นไป ที่รักษสถานภาพเป็นนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยี ในปีการศึกษา 2548 ทั้งสิ้น จำนวน 61 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 81.97 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการผลิตบัณฑิต กำหนดให้มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำนวนประชากรทั้งหมด 1,844 คน ดังตารางที่ 3 โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (พิชิต, 2547: 117-118) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
 e = ระดับของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้
 N = ขนาดประชากร

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการผลิตบัณฑิต

คณะ	ประชากร	หน่วย : คน
		กลุ่มตัวอย่าง
<u>สายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</u>	<u>1,844</u>	<u>329</u>
วิศวกรรมศาสตร์ศรีราชา (คิดเป็นสัดส่วน 77%)	1,413	253
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (คิดเป็นสัดส่วน 23%)	431	76

หมายเหตุ: จากการคำนวณ

ที่มา: พิชิต, 2547: 117

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยสุ่มตัวอย่างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา จำนวน 2 คณะ ตามสัดส่วนที่กำหนด ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชา จำนวน 253 คน และคณะทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จำนวน 76 คน ซึ่งรายละเอียดในแบบสอบถามประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการผลิตบัณฑิต ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ทรัพยากร และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) นำมาใช้ในการศึกษารายรับ-รายจ่าย ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนิสิตจริงและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนิสิตเต็มเวลา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย งานทะเบียนและประมวลผล งานนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive method)

เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพทั่วไป รายรับ-รายจ่าย ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนิสิตจริงและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนิสิตเต็มเวลา สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มานำเสนอในรูปของตาราง ค่าร้อยละ และใช้การบรรยายเพื่ออธิบายถึงสภาพทั่วไป

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative method)

เป็นการวิเคราะห์สาเหตุที่นิสิตไม่สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด และความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผล ในการผลิตบัณฑิต โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC แบ่งเป็น ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ส่วนสาเหตุที่นิสิตไม่สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการผลิตบัณฑิต วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที (t-test)

นิยามศัพท์

งบประมาณแผ่นดิน หมายถึง งบประมาณแผ่นดินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลโดยผ่านการจัดสรรจากมหาวิทยาลัย

งบประมาณเงินรายได้ หมายถึง เงินงบประมาณที่ใช้จากเงินรายได้ของวิทยาเขต ได้แก่ ค่าบำรุงการศึกษา ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าหน่วยกิต ค่าปรับ และรายได้อื่นๆ ที่เก็บจากนิสิต

งบประมาณรวม หมายถึง งบประมาณแผ่นดินรวมทั้งงบประมาณเงินรายได้

ค่าใช้จ่ายบุคลากร หมายถึง ค่าใช้จ่ายในหมวดเงินเดือน ค่าจ้างชั่วคราว ค่าจ้างประจำ

ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน หมายถึง ค่าใช้จ่ายในหมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ เงินอุดหนุน รายจ่ายอื่น และค่าสาธารณูปโภค

ค่าใช้จ่ายทางตรง หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นที่คณะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการเรียนการสอน

ค่าใช้จ่ายทางอ้อม หมายถึง ค่าใช้จ่ายของหน่วยงานที่สนับสนุนการเรียนการสอน หรือ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นที่ส่วนกลาง

นิสิตจริง หมายถึง จำนวนนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนและนิสิตที่ขึ้นทะเบียนรักษาสภาพความเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยในภาคการศึกษานั้นๆ

นิสิตเต็มเวลา หมายถึง นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนตามเกณฑ์จำนวนหน่วยกิตมาตรฐานของการลงทะเบียน

หน่วยกิตนิสิต หมายถึง ผลรวมของผลคูณระหว่างจำนวนนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนกับจำนวนหน่วยกิตแต่ละรายวิชาที่ภาควิชาหรือคณะนั้นเปิดสอน

ปีการศึกษา หมายถึง ระยะเวลาของการจัดการศึกษาระบบสองภาคการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคปกติ โดยภาคต้น (ระหว่างเดือนมิถุนายน-กันยายน) และภาคปลาย (ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-มีนาคม) ไม่นับรวมภาคฤดูร้อน